

Saeimā un valdībā

Latvijas likumdošana paredz sabiedrības līdzdalību centrālajā valsts pārvaldē, līdzdarbojoties dažādās darba grupās, padomēs, konsultatīvās struktūrās, kā arī sniedzot atzinumus un priekšlikumus pēc institūcijas amatpersonu iniciatīvas.

Valsts pārvaldes iekārtas likuma (VPIL) 48.pants nosaka sabiedrības līdzdalības metodes valsts pārvaldē.

1. Šā likuma mērķa sasniegšanai iestāde savā darbībā iesaista sabiedrisko organizāciju un citu organizētu grupu pārstāvjus, iekļaujot atsevišķas kompetentas personas darba grupās, konsultatīvajās padomēs vai lūdzot sniegt atzinumus.
2. Sabiedrībai svarīgos jautājumos iestādei ir pienākums rīkot publisku apspriešanu. Ja iestāde pieņem lēmumu, kas neatbilst ievērojamas sabiedrības daļas viedoklim, tā šo lēmumu īpaši pamato.
3. Iestāde (turpmāk arī - pilnvarotājs), ievērojot šīs nodaļas noteikumus, var pilnvarot privātpersonu veikt valsts pārvaldes uzdevumus.
4. Nodrošinot sabiedrības līdzdalību savā darbībā, iestāde var izmantot arī citus normatīvajos aktos noteiktos sabiedrības iesaistīšanas veidus, kas nav minēti šajā pantā.
5. Par sabiedrības pārstāvju iesaistīšanu iestādes darbībā un tās veidu lemj iestādes vadītājs, ja normatīvajā aktā nav noteikts citādi.

Ministru kabineta (MK) kārtības rullis paredz sabiedrības līdzdalību politisko un tiesību aktu projektu izstrādē ministru līmenī un valsts sekretāru līmenī. Izstrādātos dokumentus var iesniegt attiecīgās nozares amatpersona. Politikas dokumentu projektu izstrādē likums nosaka konsultācijas ar NVO (VPIL 95.panta 6.daļa, kas nosaka "iesniedzēja parakstītu informāciju par konsultācijām ar pašvaldībām un nevalstiskajām organizācijām un to izteikto viedokli par projektu").

MK kārtības rullis (66.pants) paredz kārtību, kādā NVO var iesniegt priekšlikumus vai iebildumus par attiecīgo projektu. Pēc [valsts sekretāru sanāksmē](#) izsludinātā politikas vai tiesību akta projekta 2 nedēļu laikā (līdz attiecīgajai pirmdienai plkst. 9:00) NVO un sabiedrības pārstāvji var iesniegt savus priekšlikumus vai iebildumus noteiktā formā Valsts kancelejai.

Lai veiksmīgi īstenotu līdzdalību minēto normu ietvaros, nepieciešami:

- attiecīgās nozares ministra politiskā griba par kāda politikas vai tiesību akta projekta iniciēšanu;
- profesionāli cilvēkresursi, kas seko līdzi MK mājas lapā izsludinātajiem projektiem, lai priekšlikumus varētu iesniegt savlaikus un aizpildītus pareizā formā;
- savlaicīga informācijas aprīte starp valsts pārvaldi un NVO;
- NVO sadarbība un viedokļu koordinēšana;
- pārliecināšanās, vai valsts pārvalde tiešām ņem vērā iesniegtos priekšlikumus;
- sadarbšanās ar attiecīgajā jautājumā kompetentajām NVO.

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 40. un 50.pants paredz valsts institūciju tiesības slēgt līdzdarbības vai deleģēšanas līgumu ar nevalstiskajām organizācijām par noteiktu uzdevumu nodošanu NVO, bet tikai tādā gadījumā, ja tā uzdevumus varēs veikt efektīvāk. Deleģējot pārvaldes uzdevumu, par funkcijas izpildi kopumā atbild attiecīgā publiskā persona. Iestāde, kuras padotībā ir pilnvarotā persona, atbild par deleģētā uzdevuma tiesisku un lietderīgu izpildi. Šī iestāde ir pilnvarotās personas izdoto administratīvo aktu apstrīdēšanas iestāde, ja ārējā normatīvajā aktā nav noteikta cita iestāde. Deleģējot uzdevumus, var paredzēt arī finanšu resursu piešķiršanu konkrēto uzdevumu veikšanai.

Aicinām iepazīties ar eLPA [pētījumu "Tiesiskais regulējums pašvaldību iespējām atbalstīt nevalstiskās organizācijas"](#).

NVO iespējas ietekmēt valdības un Saeimas lēmumus var notikt vairākos līmeņos:

- sadarbība ar lēmumu pieņēmējiem jau **lēmumu tapšanas stadijā**. Piemēram, piedalīšanās darba grupās, kas izstrādā konkrētu likuma vai cita politikas dokumenta projektu.
- Šī pieeja tiek uzskatīta par visefektīvāko. Tā ir pozitīva līdzdalības forma, kas ļauj laikus izskaidrot un pamatot NVO viedokli lēmumu pieņēmējiem. Līdz ar to rodas iespēja gūt plašāku atbalstu un ietekmēt topošo lēmumu vēlamā virzienā. NVO ir vislabākās izredzes ietekmēt lēmumus, ja tā uzzina par lēmumu projektiem to tapšanas sākumposmā, tāpēc organizācijai ir svarīgi regulāri sekot līdzi politikas procesiem;
- piedalīšanās ministriju rīkotajās lēmumu projektu **sabiedriskajās apspriedēs** (ja tādas notiek), kā arī līdzdarbība sabiedrisko apspriežu iniciēšanā un organizēšanā;
- mēģinot **ietekmēt jau izstrādātus lēmumu projektus** (piemēram, sniedzot atzinumus par iknedējas valsts sekretāru sanāksmei pieteiktajiem lēmumu projektiem, kuri organizācijai ir aktuāli.

Ar pieteiktajiem projektiem katru trešdienu var iepazīties Ministru kabineta mājaslapā www.mk.gov.lv vai piesakoties informācijas saņemšanai pie eLPA politikas koordinatores Intas Šimanskas, rakstot uz e-pastu inta@nvo.lv

Šis lēmumu ietekmēšanas veids ir efektīvs, ja organizācijas viedoklis ir ļoti labi pamatots. Ja ministrija, kas izstrādājusi projektu, organizācijas atzinumu uzskatīs par pietiekami pamatotu, tā var iestrādāt to attiecīgajā projektā. Ja ne - organizācijai ir tiesības saņemt pamatotu atbildi ar paskaidrojumu, kāpēc ieteikumi nav ņemti vērā.

Lasi vairāk:

[Informācija Valsts kancelejas mājaslapā par NVO līdzdalības iespējām](#)

[Rokasgrāmata Līdzdalība valsts pārvaldē](#)

[Ministru kabineta kārtības rullis](#)

[Valsts pārvaldes iekārtas likums](#)